

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperativ și întreprinderi Lei 1000.—; pentru particular Lei 500.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 400.—; Abonament de sprijin Lei 2000.—, în străinătate Lei 2000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 10.—

Exemplarul 20 — Lei

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu**

SUMARUL: „Solidaritatea”: Ședința „Solidarității”. — I. L.; Părinții lui Visarion Roman și rudenile lui din Dârloș. — Sumarul pentru anul 1947.

Ședința „Solidarității”

La data de 28 Noembrie 1947 s'a ținut la Sibiu o ședință a Consiliului de Administrație al „Solidarității”, care a debătut problema reorganizării băncilor noastre.

Cu considerare la importanța vitală a acestei probleme pentru toate băncile noastre, credem potrivit să arătăm cât mai pe larg părerile și propunerile ce s'au făcut în legătură cu aceasta.

Din partea Consiliului de Administrație al „Solidarității”, au participat domnii:

1. Dr. Aurel Vlad, președinte; 2. Dr. Mihai Veliclu, vicepreședinte; 3. Dr. Nerva Iercan; 4. Dr. Nicolae Petra și 5. Marius Peculea, membrii; 6. Ioan N. Bratu, censor.

Au mai luat parte la ședință și reprezentanții următoarelor bănci:

1. „Albina”, Sibiu: Dr. Ioan Lupaș și Ioan Săndulescu.
2. „Ardeleana”, Orăștie: Cornel Mihailă și Ing. Mircea Vlad.
3. „Aurora”, Năsăud: Leon Bancu.
4. „Centrală”, Cluj: Virgil Comșa.
5. „Corvineana”, Hunedoara: Cornel Mihailă (cu procură).
6. „Patria”, Blaj: Ioan Gabriș.
7. „Vlădeasa”, Huedin: Marius Peculea (cu procură).

Președinte: Dr. Aurel Vlad.

Secretar de ședință: Leon Bălașiu.

D-l președinte Dr. Aurel Vlad, adresează un cuvânt de bun venit membrilor prezenți.

Totodată aduce la cunoștința adunării, că la data de 27 Octombrie 1947, a trecut la cele eterne valorosul președinte al Băncii „Albina”, Sibiu, Dr. Ilie Beu.

Adunarea dă expresie condoleanțelor sale prin ridicare, păstrând câteva clipe de reculegere.

Problema reorganizării băncilor noastre.

D-l Dr. Mihai Veliclu, directorul general al Băncii „Albina”, Sibiu, face un scurt istoric al activității de mai multe decenii a băncilor din „Solidaritatea”, pe teren economic, social, cultural, etc. arătând, că acestea și-au dovedit utilitatea pentru viața economică românească și deci datoria generației actuale este de a face tot posibilul pentru continuarea acestei activități.

Față de situația grea actuală, cauzată de urmările războiului, amintește, că în cazuri similare — după conversiune — s'a propus ideea concentrării băncilor noastre, dar nu s'a putut realiza, din diferite motive.

Cu ocazia ultimei consfătuiri a „Solidarității”, ținută la 29 Septembrie 1947 în București, s'a decis să se studieze din nou această problemă a reorganizării băncilor noastre și s'a

cerut acestora să trimită anumite date bilanțiere etc. Aproape toate băncile membre mai importante (circa 40) au trimis datele cerute, care au fost concentrate și citite astfel în ședință.

D-l Dr. Mihai Veliciu, propune concentrarea băncilor noastre într'o singură bancă.

Relevă *avantajile* acestei concentrări și anume:

1. Raționalizarea este mai ușor posibilă, iar randamentul va fi mai mare.

2. Soliditatea băncii concentrate va spori în mod simțitor, față de cea dispartă a unităților componente.

3. Se va putea impune cercurilor diriguire și economice, fiind tratată în consecință.

4. Cheltuielile de administrație, salarii, chirii, luminat, încălzit, etc. vor fi reduse în mod simțitor, proporțional cu totalul avut de singuraticite bănci componente.

Printre inconvenientele unei astfel de concentrări ar fi, că dacă forța financiară a tuturor băncilor noastre va ajunge într'o singură mână, printr'o eventuală conducere greșită a acestui organism unic, s'ar putea periclita deodată întreaga rețeaua băncilor concentrate, etc.

D-l Ioan Săndulescu, directorul B. N. R. Sibiu și membru în Consiliul de Administrație al Băncii „Albina“, aduce salutul B. N. R.-ului, arătând că a aflat necesar să facă anumite sugestii în legătură cu obiectul ce se discută, — sugestii folositoare viitorului băncilor din „Solidaritatea“, neangajând însă cu nimic calitatea d-sale de director B. N. R.

D-l Ioan Săndulescu își exprimă toată admirația față de trecutul plin de înfăptuiri frumoase al băncilor din „Solidaritatea“.

Socotește însă, că pentru a se putea adapta principiilor economice actuale, este consult ca aceste bănci să se transforme în bănci populare, în deosebi cele din localitățile mai mici, putând beneficia de diferite avantajii în privința procurării fondurilor, privilegii la acordarea creditelor, etc.

D-l Dr. Nerva Iercan, directorul general al Băncii „Victoria“ din Arad, arată că problema transformării în bănci populare, a unor bănci de ale noastre, a fost studiată și discutată în repețite rânduri chiar cu forurile conducătoare B. N. R., cărora li s'a cerut să exopereze apariția unei legi potrivite în acest sens. După legislația actuală, transformarea unei societăți anonime, în bancă populară, nu este posibilă.

Afirmative actualmente este în curs de modificare legea bancară, astfel că ar fi consult să se amâne deocamdată luarea unei hotărâri definitive în ședința actuală.

Totodată arată, că diferitele privilegii la acordarea creditelor (scutiri de taxe fiscale etc.) ar fi echitabil să fie legate de subiectul creditului (mic agricultor, meseriaș, etc.) și nu de forma juridică a băncii (societate anonimă sau bancă populară). S'ar putea dovedi ușor, că în condițiuni legale similare, creditele acordate prin băncile noastre ar fi mai ieftine decât prin băncile populare.

D-l Dr. Cornel Mihailă, directorul Băncii „Ardeleana“ Orăștie, amintește diferite neajunsuri în legătură cu nestabilitatea în conducerea băncilor populare, precum și numirea în astfel de posturi a diferite persoane fără pregătirea necesară etc.

D-l Ioan Gabriș, directorul Băncii „Patria“ Blaj, cere să se intervină la forurile competente, pentru a se da drepturi egale tuturor băncilor din „Solidaritatea“, ca reescont la B. N. R., garantarea depunerilor, etc.

D-l Dr. Mihai Veliciu, arată, că într'o întrevvedere recentă avută cu forurile conducătoare dela Banca Națională a României, București, acestea au aflat bună ideea concentrării băncilor noastre, fiind această idee pe linia gândirii actuale.

Concentrarea s'ar putea face și pe regiuni, în 2—3 bănci mai importante, fixându-se regiunea de activitate a fiecăreia, condiționat însă că s'ar impune această limitare și celorlalte bănci concurente.

Totuși D-sa crede mai avantajoasă concentrarea băncilor noastre într'o singură bancă.

Băncile noastre nu vor solicita nimic în plus, decât să li se acorde aceleași drepturi în activitatea lor, cum au și celelalte bănci concurente.

D-l prof. Dr. Ioan Lupaș, vicepreședintele Consiliului de Administrație al Băncii „Albina“, face un scurt istoric al primelor înjghebări de viață bancară românească, relevând aportul adus de țărănimea ardeleană, ceea ce i-a atras elogiile aprecieri chiar din partea scriitorilor străini. Dacă a fost preferată forma societăților pe acțiuni la băncile din Transilvania și Banat, cauza trebuie căutată în dispozițiile legii bancare ungare, permițând aceasta un cerc de autonomie nestingerită în conducerea și organizarea bancară, câtă vreme la cooperative era dată posibilitatea unor imixțiuni din afară. Caracterul

popular și umanitar al băncilor transilvane nu poate fi însă tras la îndoială.

D-l Leon Bancu, directorul Băncii „Aurora” Năsăud, relevă importanța regională a acestei bănci și necesitatea urgentă de a se veni în ajutorul băncilor mijlocii și mici, prin intervenția la B. N. R., pentru a fi trecute în lista celor agregate la reescont.

D-l Dr. Nicolae Petra, directorul Băncii „Oașia” Sibiu, arată că afirmative se va modifica în curând și legea băncilor populare. Ar fi potrivit să se folosească prilejul de către băncile noastre ardelenne, care ar dori să se transforme sau să dirijeze înființarea de bănci populare.

D-l Marius Peculea, directorul executiv al Băncii „Albina”, face un scurt rezumat al discuțiilor avute, propunând să se ajungă la măsuri concrete, întocmindu-se în acest scop o rezoluție. D-Sa susține ideea concentrării băncilor noastre în 3—4 bănci regionale mai importante.

De comun acord cu toți membrii prezenți se întocmește și se votează următoarea rezoluție:

„*Consiliul de Administrație al „Solidarității”, întrunit la 28 Noembrie 1947, examinând situațiile prezentate de băncile membre, constată, că funcționarea lor în actualele cercuri de activitate, a fost și este de utilitate economică și socială.*

Ca urmare a celor de mai sus decide:

1. *Pentru păstrarea patrimoniilor instituțiilor de credit, realizate prin munca lor de decenii, depusă în folosul masselor largi ale poporului, pentru asigurarea drepturilor depunătorilor și ale creditorilor lor și pentru continuarea unei vieți de credit în folosul tuturor păturilor sociale producătoare, activitate desfășurată cu atâta grije și cu respectarea severă a tuturor poruncilor de ordin economic, legal și etic, — opiniază concentrarea tuturor băncilor, făcând parte din „Solidaritatea”.*

2. *Pentru elaborarea unui plan de concentrare bazat pe date reale, se încredințează biroul „Solidarității”, să întocmească această lucrare după datele bilanțiere dela 31 Decembrie 1947.*

3. *Până atunci se recomandă fiecărei bănci, să ceară neîntârziat dela organele sale*

legale și statutare (Consiliul de Administrație) adeziunea în principiu la planul de concentrare amintit”.

Ca urmare a hotărârilor luate în ședința susamintită a Consiliului de Administrație al „Solidarității”, băncile noastre au de executat următoarele lucrări:

a) Fiecare bancă membră să aducă cât mai neîntârziat în discuția Consiliului său de administrație, problema concentrării în felul arătat mai sus și să obțină adeziunea în principiu, comunicând rezultatul biroului „Solidarității” (Sibiu str. Visarion Roman Nr. 1—3);

b) Băncile din localitățile mai mici să studieze și posibilitatea transformării lor în bănci populare, comunicând „Solidarității” rezultatul. În acest scop credem că vom putea comunica, în curând, instrucțiuni privitoare la formalitățile de îndeplinit, pentru transformarea din societate pe acțiuni, în bancă populară;

c) Până cel mai târziu la finea lunii Ianuarie 1948 să se trimită „Solidarității” următoarele:

1. Bilanțul per 31 Decembrie 1947.

2. Proiectul de buget pe anul 1948, cu date aproximative, indicând la venituri pe lângă cele presupuse ca certe, și creditul de reescont necesar acoperirii restului de cheltuieli.

3. Eventuale schimbări survenite față de celelalte situații, comunicate anterior „Solidarității”, potrivit comunicării din „Revista Economică” Nr. 36—39 din 11 Octombrie 1947 și anume: schimbări în tabloul consilierilor și censorilor, angajaților, totalul salariilor, pensiilor, valoarea reală a imobilelor, efectelor etc.

Rugăm băncile noastre să se conformeze întocmai celor de mai sus și să nu mai aștepte adrese individuale prin poștă, întru cât bugetul nostru este foarte modest și trebuie să facem maximum de economii posibile.

De asemenea reamintim băncilor noastre, că în ședința din 29 Septembrie a. c., s'a hotărât ca pentru echilibrarea bugetului nostru pe anul 1947, băncile mici să verse o contribuție benevolă de circa Lei 1000.—, urmând ca diferența să fie acoperită de băncile „Albina”, „Agrară”, „Centrală” și „Victoria”. Numai câteva bănci au răspuns acestui apel. Rugăm deci și pe celelalte să grăbească trimiterea sumelor convenite.

„Solidaritatea”.

Părinții lui Visarion Roman și rudeniile lui din Dârlos

Prin materialul documentar, publicat la 14 Septembrie 1946 în coloanele „*Revistei Economice*“, s'au dat în temeiul informațiilor culese din arhiva parohiei ortodoxe dela Rășinari câteva contribuțiuni cu privire la relațiile familiare ale lui Visarion Roman și ale soției sale Marina. S'a făcut de atunci constatarea, că despre împrejurările de viață familiară a părinților săi Andrei și Paraschiva Roman lipsesc informațiile documentare. Din tradiția orală se știe însă, că tatăl lui Andrei, Nicolae Roman era țaran-plugar în Blăjel (Târnava-Mare) și avea trei fii, dintre care unul (Teodor) a păstorit ca preot în Buzd, al doilea (Andrei) a fost dascăl în Seuca*), Șmig și Dârlos, iar al treilea (Niculiță) a rămas la coarnele plugului, continuând îndeletnicirea tradițională a înaintașilor săi.

În speranța de a spori cunoștințele relative la părinții lui Visarion Roman prin eventuale descoperiri din cuprinsul arhivei parohiale a satului, în care au muncit și au răposat acești fericiți părinți ai unui mare binefăcător al poporului român, am călătorit Sâmbătă (21 Iunie 1947) la Mediaș. De aici am plecat Duminică dimineața, însoțit de d-l Dumitru Periș, la Dârlos — o însemnată localitate pe Valea Târnavei Mari, cu atât mai însemnată, cu cât dintre locuitorii ei români au putut răsași două talente puternice: *Visarion Roman*, întemeietorul Băncii „*Albina*“ din Sibiu, și eminentul critic literar *Ilarie Chendi***).

Ajunși în Dârlos înainte de a fi tras clopotele pentru Litrughie, am pornit fără întârziere spre coasta numită *După garduri*, unde abia se mai poate observa locul de temelie al fostei *bisericiuțe de lemn*. Ici-colo câteva cruci stau risipite prin vechiul cimitir neîngrădit — accesibil deci pentru pășunatul vitelor. În marginea drumului costis am găsit două cruci de lespede

*) Până acum se credea că *Visarion Roman* s'ar fi născut la 1833 în *Seuca*. Preotul Marcoviciu avizează însă prin raportul său dela 22 IX 1947, nr 26 că a „controlat minuțios” registrele botezaților dela Cuștelnic și *Seuca*, precum și cele dela Boziaș ale parohiei gr. catolice), dar nu a reușit să afle „cazul de naștere” a lui V. Roman. A primit însă informația că „numitul s'ar fi născut la Dârlos”. În acest raport adaugă păr. protopop Gh. Oprean din Târnăveni sugestia că ar trebui cercetată și matricula din Blăjel „unde jumătate parohie sunt cu numele Roman”. (Raportul e din 11 X. 1947, nr. 209).

masivă, cu vârfuri împodobite de câte o salcie plângătoare, sculptată în relief de piatră, sdrobite însă astfel, încât numai tulpina a rămas cu ramurile aplecate în jos, iar din coroană prea puțin se mai vede.

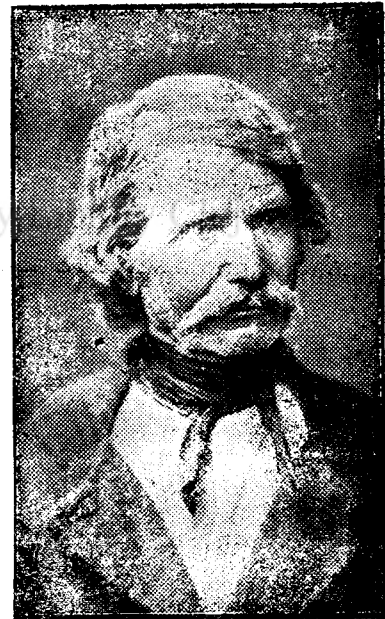
Crucea tatălui are numai vârful spart, inscripția e păstrată întregă în forma aceasta;

„În memoria neuitatului tată

Andrei Roman

răposat în 15 Decembrie 1872

în etate de 62 ani“.

Dascălul Andrei Roman din Dârlos
tatăl lui Visarion

Crucea mamei nu era stricată însă numai la vârf; ea zăcea răsturnată și spartă în 2 bu-

**) Tatăl lui Ilarie, preotul *Vasile Chendi*, a păstorit poporul drept credincios din această comună în tragice împrejurări de ordin familial. În „*Matricula morților*“ el a avut trista îndatorire oficială, să înregistreze cu o caligrafie limpede și îngrijită, ca și aceea a fiului său, marea nenorocire de care fusese izbit în etate de 23 de ani, pierzându-și tânăra soție *Elisa*, decedată în vârstă de abia 19 ani... Acest caz de moarte stoarce din condeiul îndureratului soț, rămas atât de timpuriu văduv cu un orfan nevârștnic, pe lângă însemnarea oficială obligatorie, un strigăt de durere, care străbate ca o prelungită suspinare elegiacă, din filele protocolului irvechit „1872 Septembrie 13 (a răposat) *Elisa Chendi* n. *Hodoșiu* din *M(ureș) Bandu*, preoteasă gr. or. a lui *B(asil) Chendi*, parohul locului, înmormântată prin preoții *Ioan Roman*, *Zaharie Ioanoviciu* (din) *Ernea*, *Ioan Bozoșianu* (din) *Moșna* ca predicator, *Georgiu Crișanu*, parohul Mediașului.... „Doamne! Doamne! Ce suferințe grele am întâmpinat!”...

căfi inegale. Din versurile alcătuite de Visarion, destul de anevoie mai puteau fi descifrate și reconstituite cele două-trei rânduri din urmă. Intreagă inscripția are următorul text:

„Mama cea bună

Paraschiva Roman

răposată în 15 Octombrie 1870

în etate de 62 ani“.

„Mamă

Cum stai astăzi asediată sub această piatră rece,
Viești-ai cum se stinse, ca o candelă de ventu,
Vai, în lume vieția e ca umbra care trece
Fericire adevărată e dincolo de mormântu
Durerile, suspinele tale au încetatu,
In plaiulu fericirei dela noi te-ai mutat
Fiă-ți țierena ușoară
Nu te vom uita, scumpă mamă, niciodată.

Fiulu teu doiosu

*Wisarion *)*

Aceste versuri trebuind considerate numai ca un document sufletesc, fără niciun gând de a le pune la cântarul vreunei cercetări de ordin estetic, fac dovadă că inima versificatorului fusese mai dureros săgetată, la 1870, prin moartea mamei sale Paraschiva, decât cu doi ani mai târziu prin încetarea din viață a tatălui său Andrei.

Dovada aceasta e întărită de altfel și prin scrisoarea trimisă la 21 Octombrie 1870, deci la o săptămână după moartea mamei sale, lui *Gheorghe Barițiu*, căruia îi adresa aceste cuvinte: „îmi veni săgetătoarea știre, că mama mea a murit. Lăsați deci toate și merseți cu o parte a familiei, spre a-mi împlini *trista și cea mai grea* din toate datorințele: de a o petrece la *mormântul udat cu lacrimile noastre*“. La acestea îi răspundea Barițiu în chip de mângâiere: „Văd că pe D-ta te ajunsese un doliu familiar, de carele niciunii nu vom scăpa...

*) Aceasta e forma inscripției, reproducă aci cu posibilă exactitate, câtă vreme în „*Revista Economică*“ din 1933, p. 246 și 1946, p. 134, versurile nu au fost tipărite integral și nu mai puțin decât 3 erori de tipar s-au strecurat în cuprinsul lor. Controlând în arhiva parohială datele cronologice, săpate în piatra celor 2 cruci, se pot constata unele deosebiri de amănunte, intru cât din *Matricula Morților* rezultă că *Paraschiva Roman* a decedat în vârstă de 58 (nu de 62) ani, la 15 IX. 1870, fiind înmormântată de *Zaharie Ianovici*, paroh în *Curciu*, iar *Andrei Roman* în vârstă de 66 (nu de 62) ani a fost îngropat de preotul *Vasilie*, tatăl lui *Ilarie Chendi*.

Cu toate acestea eu, care știu ce înseamnă a avea o mamă, *dela care și-a luat oarecum toată direcțiunea vieții sale*, știu să și apreciez mărimea doliului D-tale“ (28 X. 1870).

Rezultă din acest ocazional schimb de scrisori, că amândoi acești neobosiți purtători de condeiu erau străbătuți în adâncul sufletului lor de o puternică influență educativă maternă. Pentru năzuințele lor spre progres în atâtea domenii ale vieții românești din Transilvania, această influență maternă, s'a afirmat ca determinantă în mai mare măsură decât cea paternă.

Când priveam, cu explicabilă mâhnire, cele două cruci românești mutilate, **) treceau pe lângă noi trei vaci grase (rasa Simmenthal) mănate la pășune de țărâna Ana Soporțocean n. Mărginean. La întrebarea, cine va fi stricat cele 2 cruci?... ea răspunde prompt: „Doar n'are cine... Vremurile și oamenii răi, care nici morții din morminte nu-i lasă în pace“.

Intrând mai târziu, după trasul clopotelor, în spațioasa biserică ortodoxă, privim cu atenție iconostasul pictat de răposatul profesor sibiian Moldovanu. Îndeosebi icoana Sfântului Nicolae ne impresionează prin înfățișarea ei de o rară *vioiciune rustică*, redând exact fizionomia tipică țărănească a oricărui bătrân din partea locului. Ecteniile preoților *Medeșanu* și *Rucăreanu* (din Frâua-Axente Severu) primesc răspunsuri bine nuanțate din partea corului mixt, dirijat cu destoinicie de către unul din învățătorii școlii de stat. Predica părintelui Rucăreanu despre îndrumările folositoare, ce poate da oricărui popor *învățătura istoriei*, izbutește a înlănțui atenția credincioșilor prin claritatea expunerii ca și prin iscusința, cu care au fost spicuite cuvintele biblice necesare unei argumentări pe

**) În același cimitir de „*După garduri*“ dar mai aproape de locul bisericii dărmate se poate vedea altă cruce românească *păstrată neatinsă*, având următoarea inscripție în limba maghiară: „E hant földi Markaly Ferentz es nője Kiss Hélena hideg temet. Atyai bála emlékül emelik e sirkövet Markaly Károli, György és Karolina testvérek 1854-ik évben“. (A.e. stă movilă acoperă osemintele reci ale lui Francisc Markaly și ale soției sale Elena Kiss în semn de recunoștință la mormântul părinților ridică această piatră frații Carol, Gheorghe și Carolina, în anul 1854). În culmea Dealului se păstrează la fel un impunător bloc masiv cu inscripție maghiară în amintirea fostului prefect al Țărnavelor Contele *Ladislau Haller* (1786—1867). În castelul dela poala dealului dintr'un rest de *biblioteca halleriană*, actualul stăpân, baronul Ioan Karg a dăruit autorului acestor rânduri în schimb pentru alte exemplare din publicațiile sale, următoarele 2 broșuri: *Die Fürsten von Siebenbürgen und die Schicksale des Landes unter ihrer Regierung*, tipărită de preotul Mihai Lebrecht în Sibiu la 1790 și *Catehism dietetic* (Diétetikai Káthézkezis) tipărit de doctorul în medicină Iosif Szotyori la Tg. Mureș în 1831 în uzul *școlilor confesionale reformate din Transilvania*.

înțelesul tuturor. Cuvântul apostolului Pavel: „toate câte s'au scris mai înainte, spre învățătura noastră s'au scris“ ar fi fost potrivit să sporească argumentarea. La tel a plăcut poporului credincios priceasna *Lăsați copiii să vie la mine*, cântată cu multă pătrundere de d-l Dumitru Periș.

Când să ieșim din biserică, două femei ne întâmpinară spunând că ele sunt *strănepoatele lui Visarion Roman* și invitându-ne să trecem pe la casa lor. Nu puteam refuza o invitațiune pe cât de spontană, tot atât de stăruitoare. La mică distanță, spre dreapta am intrat deci în casa văduvei de războiu *Sofia Langa n. Gheorghe Stanciu*, unde au venit și 2 surori ale ei: *Marina*, măritată *Popa*, și *Elisaveta* măritată *Solomon*, împărțându-ne că tustrele sunt fiicele decedatei *Ana Stanciu n. Băilă*, care era nepoata lui *Visarion* dela sora *Fira Roman*, măritată *Ștefan Băilă*.

Marina are 6 copii (3 băieți: *Achim*, *Ioan*, *Victor* și 3 fete: *Maria*, *Ana*, *Silvia*); *Elisabeta* 1 fecior și *Sofia* 2 (orfani de războiu); deci 3 strănepoate cu 9 restrănepoți ai lui *Visarion Roman*... Doritori să aflăm, cum trăește amintirea fondatorului „*Albinei*“ în tradiția familială, încă vie în sufletul rudeniilor lui din *Dârlos*, am urmărit cu atențiune următoarea povestire plastică și colorată a *Sofiei*, care spunea că a ocrotit pe maică-sa *Ana*, nepoata lui *Visarion*, până la încetarea ei din viață (1945) în vârstă de 70 de ani. Dela ea știe că *Visarion* a învățat la *Mediaș*, apoi la *Tg. Mureș*, unde ar fi aflat că înainte cu 30 de ani s'a hotărât desființarea iobăgiei, dar „*Ungurii* n'au vrut să dea hotărîrea afară“, să aflu poporul despre ea... La 1848, în preajma Paștilor venind *Visarion Roman* acasă de sf. sărbători, a vestit oamenilor din *Dârlos* că *iobăgia* „s'a pus jos“ i-a îndemnat deci să nu mai facă slujbă de iobagi la baroni, cari aveau 2 curți domnești în sat.

Baronii înfuriați au trimis jandarmii să-l prindă, dar el a fugit și s'a ascuns într'o scorbură de stejar din *pădurea Buzdului* (între satul *Bratei* și *Mediaș*). Tatăl său *Andrei* a plecat după el să-l caute în *noaptea Paștilor* și să-i ducă, după datina creștinească, paști și vin, să nu rămână în ziua Sf. Invieri fără paști. Dar nu l-a mai găsit pe *Visarion*, care plecase peste munți în *Țară*.

Andrei s'a dus în căutarea lui până la *Predeal*. De aci s'a întors acasă. Într'un târziu a venit și *Visarion*, după ce au intrat *Rușii* în

Țară. A venit cu ei, că nu-i mai era frică de baroni*).

Despre *Visarion* îi povestise mamă-sa că era un „om mărunț de statură“, că ar fi vrut să se facă „domn mai mare“, dar tatăl său *Andrei* fiind „dascăl săracuț“ nu l-ar fi putut da la școli mai înalte, dacă nu l-ar fi ajutat *Șaguna* din *Sibiu***).

A mai auzit *Sofia* dela mamă-sa că *Visarion* a fost dascăl și notar în *Rășinari*, unde s'a căsătorit cu *Marina*, fata unui oier bogat, dar nu-i mai știe numele. Atâta își mai aminteste din spusele mamei sale că „și-a cheltuit o parte din moșie („așa-i zicem noi la zestre“) să meargă la *Viena* să învețe dela *Nemți*, cum s'ar putea face o bancă românească la *Sibiu*, unde a și făcut banca de-i zice „*Albina*“.

Despre *Marina* știe că era femeie vrednică și gospodină pricepută. Cu rudeniile lui *Visarion* se purta bine, primindu-le bucuros în casa ei dela *Sibiu* și dându-le câte un ajutor, când se ivea trebuința și când avea și ea de undă...

Aci intervine și sora *Sofiei*, *Elisaveta*, cu amintirea ei personală despre un fiu al lui *Visarion*, despre *Victor* care, însurat pe la *Mediaș* cu o fată a fostului avocat *Ioan Popa* (*Calicul*) își cerceta adesea în timpul verii rudeniile din *Dârlos*, avea o fată „cam negricioasă și cam mucedă la față, că trăind la oraș nu prea eșia la aer. Odată *Elisaveta* a auzit pe *Victor* îndemnându-și fata cu vorbe ca acestea: „*vezi să te faci și tu rumenă și frumoasă ca verișoarele tale din Dârlos*“.

Întrebată, dacă mama ei a fost vreodată pe la „*Albina*“, prin *Sibiu*, *Sofia* răspunde afirmativ povestind când s'a dus împreună cu soțul său *Gheorghe Stanciu*, să-și ridice banii trimiși de acesta prin „*Albina*“, după ce muncise în *America* timp de 7 ani (1912—1919). Când a intrat în biroul directorului, văzând tabloul lui *Visarion*,

*) Acest episod se găsește tipărit și în valoroasele contribuțiuni ale lui *Horia Teculescu*, la cunoașterea personalităților târnăvene publicate în Anuarul Liceului din *Sghișoara* 1933, p. 301.

***) Poate și la acest ajutor să se fi gândit *V. Roman*, când scria într'o adresă trimisă din *Rășinari* la 14 Martie 1857 lui *Șaguna*, cuvinte ca acestea: „*grăția, favoarea, numeroasele binefaceri și umanitatea, ce însemnează fiecare pas al Excelenței Voastre, sunt mult mai mari*“... În aceeași adresă mai făcea următoarea mărturisire „*Excelenție!* eu ca tânăr sărac, lipsit de alte mijloace, ce m'ar mai putea scăpa de multe greutăți în lume, n'am fără numele cel bun... n'am decât cinstea, agonisită prin o purtare, cât s'a putut dela mine mai bună, mai nevinovată, și dacă cineva mi le calcă astea în picioare, atunci m'a despoiat de ce am avut mai bun în lume și mi-a luat totul“...

Ana Stanciu s'a recomandat așa : „Io's nepoata domnului din icoana asta ; am venit cu omul meu, să ne scoatem banii trimiși de el din America. Ne pare bine și vă mulțumim că-i cinstiți numele și icoana unchiului meu Visarion“

A mai fost de 2 ori la Sibiu, când i s'a mutat trupul lui Visarion dintr'un cimitir în altul și când a invitat-o cineva la un parastas, slujit pentru odihna lui sufletească în Catedrala cea mare. Când s'a întors acasă, ne spunea cât i-a părut de bine să vadă acolo multă lume domnească și să audă atâtea vorbe scumpe despre isprăvile unchiului său.

Despre moartea lui Visarion știe că a fost năprasnică, murind „lovit de gută din pricina unei supărări mari,“ dar nu-și mai aduce aminte de ce fel de supărări o fi avut . . .

Amintirea lui Visarion Roman continuă deci să fie perpetuată cu îndreptățită mândrie de strănepoatele lui din Dârlos. Ele s'au bucurat aflând că cele două pietri dela mormântul lui Andrei și Paraschiva nu vor mai fi lăsate la voia întâmplării, părăsite pe coasta „După garduri“, ci așezate lângă noua biserică ortodoxă, vor putea vesti tuturor credincioșilor vrednicia fostului cantor-învățător și mai ales pe aceia a credincioasei sale soții Paraschiva și a talentatului lor fiu Visarion. Faima lui va fi săpată și în slavele unei marmore comemorative, precum și pe lespedea tuturor inimilor românești, în stare să prețuiască după cuviință valoarea lui ca om luminat, deschizător de noi căi de propășire în viața neamului nostru.

I. E.

Sumarul pentru anul 1947

Bănci și alte societăți.

	Nr.	Pag.
„Agrară“, s. a., Cluj, aviz	9-10	48
„Agrară“, s. a., Cluj, aviz	18	86
„Albina“, Sibiu, convocare și bilanț	6-8	25
„Albina“, Sibiu, prospect de emisiune	15	74
„Albina“, Sibiu, extras	16-17	78
„Albina“, Sibiu, extras	29-32	123
„Andreiana“, s. a., Rășinari, convocare și bilanț	16-17	82
„Ardeleana“, s. a., Orăștie, bilanț	9-10	46
„Centrală“, pentru industrie și comerț, Cluj, convocare	9-10	40
„Centrală“, pentru industrie și comerț, Cluj, bilanț și prospect de emisiune	18	88
„Cărpaților“, de Dr. Ioan Gârbacea	27-28	108
„Comerțul Imobiliar“, s. a., Sibiu, extras	16-17	78
„Comerțul Imobiliar“, s. a., Sibiu, extras	27-28	114
„Comerțul Imobiliar“, s. a., Sibiu, extras	29-32	124
„Corvineana“, s. a., Hunedoara, convocare și bilanț	13-14	64
„Crișana“, s. a., Brad, bilanț	13-14	68
„Furnica“, s. a., Făgăraș, convocare și bilanț	6-8	33
„Goronul“, s. a., Aiud, convocare și bilanț	13-14	59
„Ilia Mureșană“, s. a., Ilia, convocare și bilanț	16-17	79
„Industria Vatelinei“, s. a., Sibiu, convocare	27-28	112
„Mureșana“, s. a., Reghin, convocare și bilanț	4-5	17
„Oașia“, s. a., Sibiu, convocare	6-8	24
„Oașia“, s. a., Sibiu, bilanț	16-17	81
„Oțteana“, s. a., Viștea de Jos, convocare și bilanț	4-5	20
„Oșana“, s. a., Negrești, convocare și bilanț	9-10	40
„Patria“, s. a., Blaj, convocare și bilanț	4-5	16

	Nr.	Pag.
„Patria“, s. a., Blaj, prospect de emisiune	18	87
„Prima Ardeleană“, s. a., Sibiu, convocare, bilanț, prospect de emisiune	25-26	103
„Solidaritatea“, conferința din 18 Mai 1947	19-24	91
„Solidaritatea“, comunicat	19-24	95
„Solidaritatea“, comunicat	19-24	96
„Solidaritatea“, comunicat	25-26	100
„Solidaritatea“, convocare	33-35	125
„Solidaritatea“, conslătuirea din 29 Septembrie 1947	36-39	137
„Solidaritatea“, ședința din 28 Noiembrie 1947	45-52	153
„Șercăiana“, s. a., Făgăraș, convocare și bilanț	4-5	13
„Victoria“, s. a., Arad, convocare și bilanț, prospect de emisiune	9-10	41
„Vlădeasa“, s. a., Huedin, convocare și bilanț	13-14	62
„Vlădeasa“, s. a., Huedin, prospect de emisiune	16-17	76
„Vlădeasa“, s. a., Huedin, prospect de emisiune	27-28	114
„Vulcu I. Ioan“, s. p. a., Orăștie, convocare	9-10	48
„Vulcu I. Ioan“, s. p. a., Orăștie, convocare	18	87

Bibliografie.

Boșianu Gheorghe: Curs practic de contabilitate în 10 lecții	25-26	101
Chirilă Traian: Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu la 80 ani	36-39	144
Cioran Dr. Sabin, prof. Bănci de emisiune de Stat sau particulare	19-24	97
Droc Gh. Ioan: Din Analele economice și statistice	1-3	5

Hațieganu Emil: Cuvinte de incurajare	Nr. 6-8	Pag. 32
Lupaș Dr. Ioan: Momente din istoria economică a Românilor în veacul al XIX-lea	19-24	98
Lupaș Dr. Semproniu: Curs de drept cambial	25-26	101
Lupaș Dr. Stefan, prof.: Știri și Documente despre Biserica ortodoxă transilvană după 1761	15	72
Netea Vasile: Istoria Memorandului Românilor din Transilvania și Banat	27-28	113
Nemocianu Petre: Libertate țăranilor	25-26	101
Slăvescu Victor: Ion Strat, economist, financiar, diplomat	1-3	4

Cronică

Câteva sfaturi de actualitate în orice vreme	29-32	122
Două societăți pe acțiuni ale Statului	33-35	136
Este Contabilitatea o știință?	27-28	112
Impotriva celor obișnuiți să pângărească frumuseța graiului românesc	33-35	131
Prea multă conștiință istorică	27-28	112
Ultimul campion al capitalismului	27-28	112

Diverse.

„Albina” din Sibiu, a implinit 75 de ani de existență	11-12	49
„Albina” 1947, poezie, de I. U. Soricu	11-12	56
„Albina” cea harnică, de Grigore T. Marcu	13-14	57
„Albina” și oierii din regiunea Sibiului de I. L.	15	67
„Albina” și internatul Liceului Gheorghe Lazăr	33-35	125
Băncile Românești membre ale „Solidarității”	33-35	136
Beneficiarii Băncii „Albina”, de Dr. Eugeniu Munteanu-Mărgineanu	19-24	98
Bilanțuri semestriale 1947 publicate în Buletinul Oficial bancar	33-35	136
Consiliul Superior Bancar; comunicare	40-44	152
Creditele de obținut dela B. N. R.	33-35	136
Imnul Muncii de Vasile Vlaicu	36-39	142
Importanța istorică a zilei de 14 Martie 1872 de prof. I. Lupaș	11-12	50
O scurtă revizuire în trecutul creditului nostru bancar, de Sofronie Roșca	25-26	99
„Prima Ardeleană” adunarea generală	29-32	117
Problema micilor bănci provinciale	33-35	129
Reflexiuni cu privire la corespondența comercială, de Prof. Ioan Lupaș	6-8	21
Rolul actual al revizorilor experți de I. Gărbacea	1-3	1
Sate mărginene: Gura-râului, de Dr. Eugeniu Munteanu-Mărgineanu	9-10	37
Scurtă privire retrospectivă asupra operațiunilor din trecutul Băncii „Albina” din Sibiu	11-12	54
Sumarul pentru anul 1947	45-52	159
Un țăran „colectant” de acțiuni pentru banca „Albina” de I. L.	40-44	146

Economie Politică.

Calea de mijloc, de I. L.	Nr. 16-17	Pag. 75
Economia socială, de Aldea Ovidiu Dumitru	1-3	2
Moneta noastră, de Aldea Ovidiu Dumitru	27-28	107
Redresarea economică, de Dumitru Periș	29-32	115
Rentabilitatea în economia dirijată, de Aldea Ovidiu Dumitru	40-44	150

Finanțe.

Funcționarii publici și bugetul Statului	Nr. 36-39	Pag. 141
Prezentarea bugetului pe anul în curs în Parlamentul Marelui Britanii	16-17	77
Retragerea leilor vechi și emiterea leilor stabiliizați	29-32	121
Stabilizarea monetară în România	33-35	130

Fiscale.

Amortizarea datoriei publice interne	19-24	96
Declarații pentru impozitul global	1-3	8
Informațiuni și îndrumări fiscale	27-28	111
Impozitul pe echivalent	19-24	96
Impozitul pe proprietățile clădite	40-44	151
Modificarea Legii Timbrului	18	85
Punerea la dispoziția fiscoșului a registrelor bancare	25-26	100
State de salarii	36-39	144

Legiferare.

Asigurări sociale	36-39	143
Legea pentru controlul utilizării creditelor	29-32	119
Legea pentru recalcularea patrimoniului societăților pe acțiuni	33-35	131
Legea Timbrului	33-35	134
Modificarea Statutelor și numărul administratorilor la bănci	6-8	36
Publicațiunile cerute de lege în Monitorul Oficial și Buletinul Oficial Bancar	33-35	135
Recalcularea conturilor	40-44	151

Personale.

Angelescu Dr. Alexandru prof. †	19-24	98
Beu Dr. Ilie †	40-44	145
Buceșan Maria †	13-14	66
Inamintirea Mitropolitului Andrei Șaguna, de Dr. Eugeniu Munteanu-Mărgineanu	27-28	109
Idem, continuare	36-39	140
Mitropolitul Andrei Șaguna, de Dumitru Periș	4-5	9
Panțu I. C., profesorul, de I. Gărbacea	15	69
Părinții lui Visarion Roman, de I. L.	45-52	156
Pensionarea directorului băncii „Patria” din Blaj	33-35	130
Șerban Dr. Mihail, profesorul, de I. Lupaș	18	83